

”Alt er middel, dialog er målet.
En stemme alene afslutter intet og
afgør intet.

To stemmer er livets minimum,
eksistensens minimum.”

Mikhail M. Bakhtin

At diagnosticere en computer

- Den er helt ødelagt
 - Alle filer er væk
 - Den lugter (katastrofe)
 - Den der lille lampe lyser ikke
 - Den vil ikke tænde
 - RAM-tingen er garanteret smeltet
-
- Den er garanteret bare i stykker
 - Jeg er 99% sikker på at filerne er til at redde
 - Brændt element lugter ilde (kompetence!!!!)
 - Dioden på bundkortet lyser ikke
 - Strømforsyningen er tilsluttet, men maskinen starter ikke
 - Nå ja, men en ny RAM-klods er da til at betale sig fra

Om at være ekspert

- Kan man de rigtige ord?
- Har man værktøjskassen i orden? Hvilken værktøjskasse??
- Er opgaven helt ny, eller ligner den noget, man kender? (Jamen den ligner jo bare min symaskine)
- Om at turde stole på sine kompetencer og kaste sig ud i en udforskning af sig selv og barnet!
- Om at kende **praksis**

Erfaringer

- Pædagogmedhjælper i Japan i 1½ år
- Pædagogmedhjælper på Sølund i 6 år
- Pædagogmedhjælper i bofællesskab på Gl. Kongevej
- Pædagogmedhjælper i bofællesskab for senhjerneskedede
- Psykologisk konsulent i Københavns Amt – center for børn og unge med handicap
- Psykolog i Svanehuset 1999 –
- Leder af Småbørnsprojekt i Københavns Kommune
- Div. supervisionsopgaver og testninger

Primær fokus

- Kommunikation
- Sorg – tab – svigt
- Den tidlige relations betydning for udviklingen – og relationers betydning for udvikling i det hele taget.

Konsekvent relationstænkning

- Konkret betyder det en sådan tilnærmelse, at fokus primært ligger hverken på barnet eller på dets omsorgsperson, men på selve samspilsrummet mellem dem. I dette samspilsrum vil barnets identitet udvikles og her vil barnet forsøge at oprette kontakt og udtrykke sig kommunikativt.

– Per Lorentsen, "Usædvanlige børn"

Kommunikation med børn og unge med kommunikationsnedsættelse

- Børn, som på grund af organiske, neurologiske og eller miljømæssige forhold er vanskeligt tilgængelige for kontakt.
- Hvorvidt børnene har et kommunikationshandicap afhænger af hvorvidt vi i fællesskab kan overvinde funktionsnedsættelsen.
- Det centrale er hverken selve ordene eller sætningernes betydning, men at denne betydning kan hjælpe lytteren til at finde afsenderens mening eller intention.
- Afsenderen af et informativt budskab vil gerne have bekræftelse på sin intention og ikke kun på det faktiske indhold i budskabet.

Lidt mere om børnene

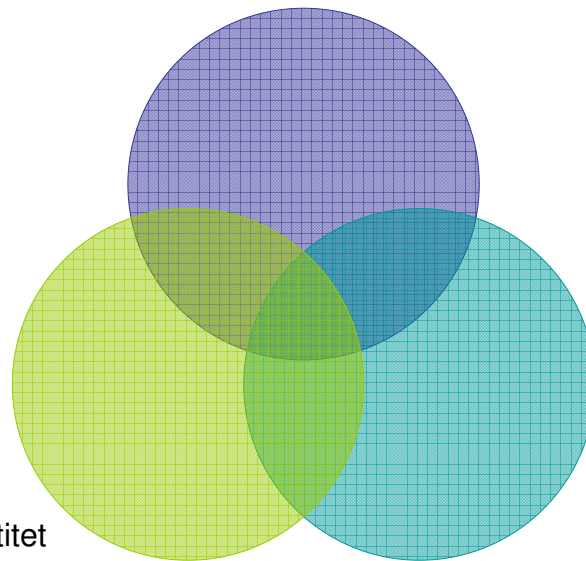
- Børn med alvorlige funktionsforstyrrelser udtrykker ofte noget, der er så anderledes og fremmedartet i forhold til det, man forbinder med almindelige børn, at opgaven med at introducere dem til en fælles virkelighed – det vil sige at skabe fælles aktiviteter – kan være vanskelige og af og til næsten umulige.
- Vi må ofte helt ensidigt og uden nogen sikker tolkbar tilbagemelding fra barnet finde mening i adfærden og forsøge at svare på den.
- Dette resulterer i færre mødesteder præget af aktiviteter **sammen** med andre mennesker end det er tilfældet for almindelige børn.

Lidt mere om kommunikation

- symboler (visuel, auditiv og/eller taktil repræsentation af begreber som fx gestus, fotos, tegn, piktogrammer, skrevne ord, talte ord og Braille)
- hjælpemidler (fysiske objekter eller redskaber, som bruges til at overføre eller modtage budskaber, fx kommunikationsbog, tavle/plade, elektronisk udstyr og computer)
- strategier (bestemte måder at bruge hjælpemidler, symboler og teknikker på for effektivt at styrke kommunikationen)
- teknikker (fx teknikker til at vælge symboler eller til at udføre tegn og gestus), som den enkelte bruger for at styrke kommunikationen.

3 vigtige opmærksomhedspunkter

Det emotionelle og relationelle

Barnets selvfølelse og identitet

Vores tilpasning til barnet

Det emotionelle og relationelle

- Der er visse emotionelle og relationelle forudsætninger der må være til stede for en hensigtsmæssig udvikling af kognitive og sociale funktioner som perception, tænkning, kommunikation og sprog.
- Kontaktcyklus (ex. Lier: impressiv, ekspressiv, pause, grænsereaktion)
- Musik
- Se ex: <http://www.muspsyk.s-1.dk/default.asp?ID=142&pID=123>

Barnets selvfølelse og identitet

- Barnets selvfølelse og identitet dannes ved, at det får sine egne spontane udtryk, impulser og følelsesmæssige fornemmelser reflekteret tilbage af omsorgspersonerne.
- På samme måde som forældre til spædbørn, der nærmest hele tiden overvurderer intentionselementet i barnets adfærd og "bader" det i mening, må man ofte tilføre kontakten med alvorligt handicappede børn sådanne elementer af fælles intention og mening.
- Dette medfører, at barnets perception af egen adfærd og handlinger vil blive påvirket af personens tilførsel af mening.

Vores tilpasning til barnet

- Vi må tilpasse os barnets niveau for at etablere et samspil – alternativet er at barnet skal finde ud af, hvad vi er ude efter.
- Udgangspunktet for at involvere barnet i samspil er de initiativer, som barnet selv tager. At forsøge at skabe noget fælles omkring disse, f.eks. en fælles historie eller mening.
- Jo mere man er involveret med barnet i et sådant samspil, desto mere fælles viden og referenceramme har man, og desto lettere bliver det at tolke barnets udtryk i forhold til gensidigt kendte sammenhænge.

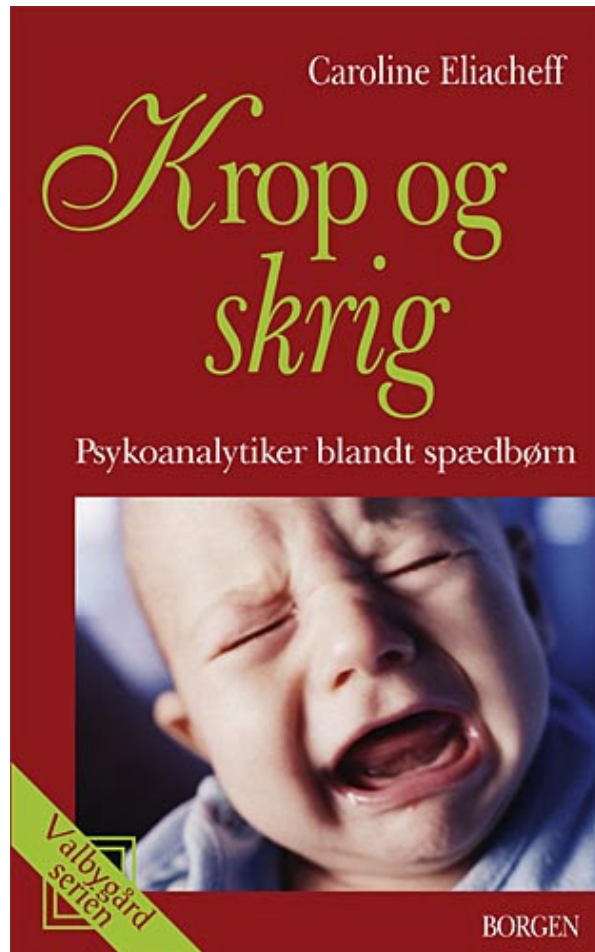
Den terapeutiske "samtale" forudsætter:

- muligheden for at indgå i emotionelle og relationelle forhold
- Følelse af selv og identitet
- vores evne til at ramme barnets interesse og niveau.

Om symptomer

- Den symptomadfærd som barnet udviser behøver ikke stå i fokus, men det er dets interpersonelle erfaringshistorie, der må korrigeres eller ændres.

Spædbarnsterapi

- Caroline Eliacheff er overbevist om, at man kan tale til spædbørn, at de ikke bare forstår ordene, men ordene har også en terapeutisk virkning. Hun siger "Alt usagt binder energi". Det er en sætning med stærkt indhold.
- Ordene er direkte henvendt til barnet, de udpeger det som individ og giver det mulighed for at leve i dets krop. Eliacheff er fuldstændig overbevist om, at barnet fødes med sproget i sig og dermed også evnen til at optage og forstå ordene.

Mere spædbarnsterapi

- Historien om Simone:
- <http://www.sl.dk/Socialp%C3%A6dagoggen/Arkiv/2001/2001-01/Historien%20om%20Simone.aspx>
- Alt usagt binder energi:
- <http://www.sl.dk/Socialp%C3%A6dagoggen/Arkiv/2001/2001-01/Alt%20usagt%20binder%20energi.aspx>
- Ord på alt:
- <http://www.sl.dk/Socialp%C3%A6dagoggen/Arkiv/2001/2001-01/Ord%20p%C3%A5%20alt.aspx>

Per Lorentzen

- Usædvanlige børn – samspil og kommunikation med alvorligt handicappede børn
- Munksgaard, 1998

Traditionel terapi/Sinason

- Bruge teknikker fra alm. børnepsykoterapi
- Arbejder meget med modoverførsler
- Terapeuten skal forholde sig aktivt til:
 - Følelser af håbløshed og meningsløshed
 - Træthed og udmattethed
 - Rædsel for at vække sorg og smerte
 - Utilstrækkelighedsfølelser
- *”Det kraftigste våben mod terapeutens evne til at blive i en meningsfuld forståelse af patientens indre er en kombination af tavshed, passivitet og dumhed. Når disse former af angreb på relationen foregår over tid opstår der stærke tvivl omkring meningsfuldheden i terapiprocessen hos terapeuten”*

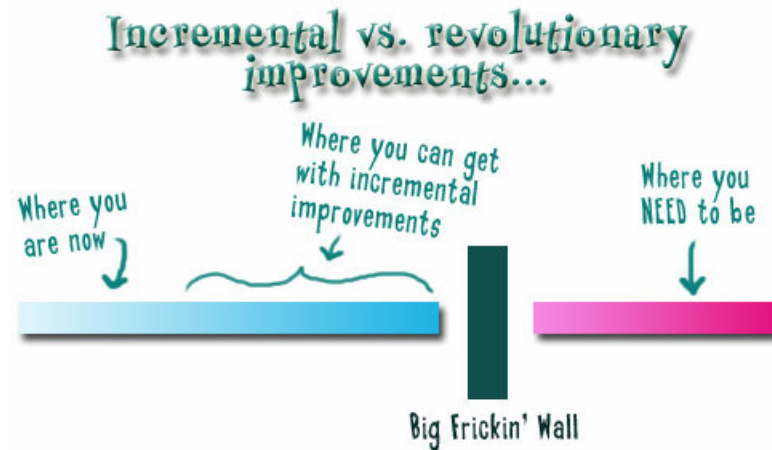
Valerie Sinason

- New Horizons in Disability Psychotherapy:
The contributions of Valerie Sinason
- <http://www.valeriesinason.com/sinason%20contribution%20to%20psychotherapy.htm>

Kognitiv terapi (ex. KAT-kassen)

- Problemer med forudsætninger
- Begrænsninger i kognitiv, følelsesmæssig og social formåen.
- Manglende kommunikationsfærdigheder
- Personligt ansvar i terapien – ikke nødvendigvis indre motivation for at indgå i terapien
- Evne til at indgå i "normale" interpersonelt forhold. Tendens til at ville behage
- Problemer med at fastholde fokus
- Problemer med social kognition (refleksioner over, hvad andre ville gøre/tænke)
- Problemer med selvrapportering
- Tilpasning af psykoterapi
- Simple ord, korte sætninger, undgå lukkede spørgsmål
- Kortere og flere sessioner
- Aktive og ikke-sproglige teknikker
- Kendskab til klientens udviklingsniveau
- Terapeuten mere direkte, omkring formålet
- Terapeuten mere aktiv og styrende
- Fleksibilitet mht. dagsorden, teknikker (musik, rollespil mv.)
- Skaleringer/registreringer – tænk kreativt!
- Hjemmearbejde – samarbejde med personale/forældre.

Being brave is tricky

- If your new Big Idea doesn't scare the hell out of you, it's probably not a new Big Idea. If it doesn't scare *other* people, it might be because you allowed the consensus (or what you *imagined* as the consensus) to smooth the pointy bits, buffing and polishing the idea into a nice safe state that displeases nobody and *delights* nobody.

Om drager

- Formålet med eventyr er ikke at fortælle børn, at drager eksisterer. Det ved de allerede.
- Formålet er at fortælle, at drager kan besejres.